Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część II.

Wydana i rozesłana: dnia 10. Stycznia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

II. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Jänner 1852.

Część II.

Wydana i rozesłana dnia 10. Stycznia 1852.

2.
Patent cesarski z dnia 31. Grudnia 1851.

obowiązujący w całym obrębie państwa,

w skutek którego odjęto ustawie konstytucyjnej z 4. Marca 1849 r. (Nr. 150. dzien. pr. pańs.) wszelka moc prawa; jednakże wyraźnie potwierdzono równość wszystkich przynależącyeh państwa w obliczu prawa, z niedozwoleniem oraz i zniesieniem wszelkiego chłopskiego węzła poddaństwa lub zależności i połączonyeh z nim powinności; dalej ustanowiono szereg zasad w najważniejszych i najwięcej pośpiechu wymagającyeh kierunkach ustawodawstwa organicznego, z tem zastrzeżeniem, iż do chwili, w której ogłoszone będą ustawy, według tychże zasad wypracować się mające, zachowane być winny ustawy dotąd obowiązujące.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Weneeyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piaceney i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

W skutek rozporządzeń Naszych z dnia 20. Sierpnia 1851, poddaną została ustawa konstytucyjna z 4. Marca 1849 pod ściśle rozpoznanie tak w Naszej Radzie ministrów jak w Naszej Radzie Stanu.

Ponieważ odbyte nad rzeczoną ustawą konstytucyjną narady, wykazały, iż takowa, nie tylko w zasadach swoich nie odpowiada stosunkom państwa austryackiego, lecz też i co do składu postanowień swoich, niepodobną jest do wykonania; przeto po starannem

II. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Jänner 1852.

2.

Kaiserliches Patent vom 31. December 1851,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit die Verfassungs-Urkunde vom 4. März 1849, Nr. 150 des R. G. B., ausser Gesetzeskraft erklärt, jedoch die Gleichheit aller Staats-Angehörigen vor dem Gesetze, sowie die Unzulässigkeit und die Abstellung jedes bäuerlichen Unterthänigkeits oder Hörigkeits-Verbandes und der damit verbundenen Leistungen ausdrücklich bestätiget, ferner für die zunächst wichtigsten und dringendsten Richtungen der organischen Gesetzgebung eine Reihe von Grundsätzen festgestellt, bis zur Kundmachung der hiernach auszuarbeitenden Gesetze aber die Beobachtung der dermalen in Wirksamkeit bestehenden Gesetze angeordnet wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

In Folge Unserer Anordnungen vom 20. August 1851, haben eindringende Untersuchungen der Verfassungs-Urkunde vom 4. März 1849, in Unserem Minister- und in Unserem Reichsrathe stattgefunden.

Da nach dem Ergebnisse der gepflogenen Berathungen die bezogene Verfassungs-Urkunde weder in ihren Grundlagen den Verhältnissen des österreichischen Kaiserstaates angemessen, noch in dem Zusammenhange ihrer Bestimmungen ausführbar sich darstellt,

rozważeniu wszystkich powodów, widzimy się obowiązkiem panowania Naszego zmuszonymi, wspomnioną ustawę konstytucyjną z dnia 4. Marca 1849 r. ogłosić niniejszem pozbawioną wszelkiej dalszej mocy i działalności prawnej.

Potwierdzamy wyraźnie równość w obliczu prawa wszystkich przynależących państwa, niedopuszczając, ażeby zaprowadzonym był wszelki na mocy osobnych ustaw za słusznem wynagrodzeniem dawniej uprawnionych zniesiony już węzeł poddaństwa, lub zależności chłopskiej, z którym upadają oraz wszelkie połączone z nim powinności dawniejsze.

Ażeby zaprowadzić urządzenia, odpowiednie tak potrzebom różnych ludów Naszych, jak warunkom pomyślności wszystkich klas ich, i zdolne oraz utwierdzić potęgę rządu Naszego dla ustalenia zewnętrznego i wewnętrznego bezpieczeństwa, jedności i dzielności państwa, postępować się będzie drogą doświadczenia i starannego dochodzenia wszystkich stosunków, na której powzięte ustawy organiczne stopniowo do skutku doprowadzone zostaną.

Polegając na tej uwadze, po wysłuchaniu zdań Naszej Rady Ministrów i Naszej Rady Stanu, ustanowiliśmy już obecnie w kierunkach najważniejszych i największego pośpiechu wymagających, szereg zasad i wydaliśmy odpowiednie rozkazy, ażeby takowe podane zostały do publicznej wiadomości, zarazem, ażeby bezwłocznie przystąpiono do prac około ich wykonania potrzebnych.

Następnemi osobnemi ustawami, objęte będą dokładniejsze postanowienia i urządzenia obowiązujące; a za nim to nastąpi, zachowywać należy ustawy obecnie w mocy zostające.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia trzydziestego pierwszego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

so finden Wir Uns nach sorgfältiger Erwägung aller Gründe durch Unsere Regentenpflicht gedrungen, die erwähnte Verfassungs-Urkunde vom 4. März 1849 hiermit ausser Kraft und gesetzliche Wirksamkeit zu erklären.

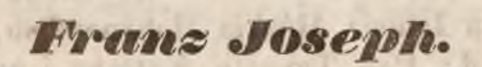
Die Gleichheit aller Staatsangehörigen vor dem Gesetze, sowie die Unzulässigkeit und die durch besondere Gesetze gegen billige Entschädigung der früher Berechtigten erfolgte Abstellung jedes bäuerlichen Unterthänigkeits- oder Hörigkeits-Verbandes und der damit verbundenen Leistungen werden ausdrücklich bestätiget.

Um zu denjenigen Einrichtungen zu gelangen, welche geeignet sind, den Bedürfnissen Unserer verschiedenen Völker, sowie den Bedingungen der Wohlfahrt aller Schichten derselben zu entsprechen und die Stärke Unserer Regierung zur Befestigung der äusseren und inneren Sicherheit, Einheit und Macht des Staates zu kräftigen, werden die Wege der Erfahrung und der sorgfältigen Prüfung aller Verhältnisse eingehalten und die daraus abgeleiteten organischen Gesetze fortschreitend zu Stande gebracht werden.

Wir haben auf dem Grunde dieser Betrachtung nach Anhörung Unseres Minister- und Reichsrathes gleich dermalen in den zunächst wichtigsten und dringendsten Richtungen der organischen Gesetzgebung eine Reihe von Grundsätzen festgestellt und die entsprechenden Befehle ertheilt, damit solche zur öffentlichen Kenntniss gebracht und unverzüglich zu den Arbeiten ihrer Ausführung geschritten werde.

Die nachfolgenden besonderen Gesetze werden die genaueren verbindlichen Bestimmungen und Einrichtungen enthalten; bis dahin sind die dermalen in Wirksamkeit bestehenden Gesetze zu beobachten.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am Ein und dreissigsten December im Achtzehnhundert Ein und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

3.

Patent cesarski z dnia 31. Grudnia 1851.

obowiązujący w Austryi wyższej i niższej, w Solnogrodzie, w Styryi, w Karyntyi, Krainie, Gorycyi i Gradysce, w Istryi, Tryeście, w Tyrolu i Vorarlbergu, w Czechach, w Morawii, Szląsku, w Galicyi i Lodomeryi, w Krakowie, na Bukowinie i w Dalmacyi;

mocą którego odjęta zostaje wszelka moc prawa patentowi z dnia 4. Marca 1849. (Nr. 151 dz. rr. p.), równie jak ogłoszonym w tymże patencie dla powyżej rzeczonych krajów koronnych prawom zasadniczym; jednakże utrzymany i broniony będzie wszelki kościół i wszelkie stowarzyszenie religijne prawnie uznane, tak co się tycze prawa odprawiania jawnego nabożeństwa społnego, i samodzielności w zarządzie spraw swych własnych, jako też co się tycze posiadania i używania zakładów, fundacyj i funduszów, przeznaczonych na cele obrządków religijnych, oświecenia i dobroczynności.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.: Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

W patencie z dnia 4. Marca 1849 r., ogłoszone zostały pewne polityczne prawa dla krajów koronnych następujących: dla arcyksięstwa austryackiego powyżej i poniżej Ensy, dla księstwa Solnogrodu, dla księstwa Styryi, dla królestwa Illiryi, złożonego z księstw Karyntyi i Krainy, z uksiążęconego hrabstwa Gorycyi i Gradyski, z margrabstwa Istryi i z miasta Tryestu wraz z jego okręgiem, — dla uksiążęconego hrabstwa Tyrolu z Vorarlbergiem, dla królestwa Czech, dla margrabstwa Morawii, dla księstwa górnego i dolnego Szląska, dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświecima i Zatora, z Wielkiem-księstwem Krakowa i księstwem Bukowiny, nakoniec dla królestwa Dalmacyi, — które to prawa wraz z ustawą konstytucyjną, równocześnie ogłoszoną, pod ścisłe rozpoznanie wzięte zostały.

W skutek powodów, przedstawionych Nam przy wysłuchaniu Rady ministrów i Rady państwa, postanowiliśmy odjąć niniejszem wszelką moc i działalność prawną wspomnionemu patentowi z dnia 4. Marca 1849 r. i prawom jego zasadniczym, przez takowy ogłoszonym dla krajów koronnych, wyżej rzeczonych.

3.

Kaiserliches Patent vom 31. December 1851,

wirksam für Oesterreich ob und unter der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska, Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien und Lodomerien, Krakau, Bukowina und Dalmatien,

wodurch das Patent vom 4. März 1849 (Nr. 151 des R. G. B.) und die darin für die genannten Kronländer verkündeten Grundrechte ausser Gesetzeskraft gesetzt, jedoch jede in diesen Kronländern gesetzlich anerkannte Kirche und Religionsgesellschaft in dem Rechte der gemeinsamen öffentlichen Religionsübung, dann in der selbständigen Verwaltung ihrer Angelegenheiten, ferner im Besitze und Genusse der für ihre Cultus-, Unterrichts- und Wohlthätigkeits-Zwecke bestimmten Anstalten, Stiftungen und Fonde erhalten und geschützt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

In dem Patente vom 4. März 1849 wurden für die nachbenannten Kronländer, nämlich: für das Erzherzogthum Oesterreich ob und unter der Enns, das Herzogthum Salzburg, das Herzogthum Steiermark, das Königreich Illirien, bestehend aus den Herzogthümern Kärnthen und Krain, der gefürsteten Grafschaft Görz und Gradiska, der Markgrafschaft Istrien und der Stadt Triest mit ihrem Gebiete, — für die gefürstete Grafschaft Tirol und Vorarlberg, das Königreich Böhmen, die Markgrafschaft Mähren, das Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien, die Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator, dem Grossherzogthume Krakau und dem Herzogthume Bukowina; endlich das Königreich Dalmatien, — bestimmte politische Rechte verkündet, welche mit der gleichzeitig kundgemachten Verfassungs-Urkunde einer sorgfältigen Prüfung unterzogen wurden.

In Folge der Gründe, welche Uns durch Vernehmung des Minister- und des Reichsrathes vorgetragen wurden, sehen Wir Uns bestimmt, das erwähnte Patent vom 4. März 1849 und die darin für die bezeichneten Kronländer verkündeten Grundrechte hiermit ausser Kraft und gesetzliche Wirksamkeit zu setzen.

Jak dalece, co do pewnych punktów praw wspomnionych zasadniczych, nie wyszły już dotąd osobne postanowienia, pozostawiamy Sobie uregulowanie ich na mocy osobnych ustaw.

Wszelako ogłaszamy już niniejszym patentem wyraźnie, iż utrzymywać i bronić będziemy każdy kościół i każde religijne stowarzyszenie, uznane prawnie w rzeczonych na wstępie krajach koronnych, tak co do prawa odbywania spólnego i jawnego nabożeństwa, jakoteż co do samodzielnego administrowania spraw własnych, tudzież co do posiadania i używania zakładów, fundacyj i funduszów, przeznaczonych na cele obrządków religijnych, oświecenia i dobroczynności — przyczem takowe podlegać mają powszechnym ustawom w państwie obowiązującym.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu, dnia trzydziestego pierwszego Grudnia tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

4.

Pismo z Najwyższego gabinetu Najjaśniejszego Pana, J. C. Mości, z dnia 31. Grudnia 1851,

do prezydenta ministrów,

którem udzielone zostają zasady organicznego ustawodawstwa dla państwa, z tem zleceniem, ażeby bezzwłocznie przystąpiono w ministeryach do prac, do ich wykonania potrzebnych, których rezultaty przedłożone być mają Najjasniejszemu Panu, Jego Cesarskiej Mości.

„Kochany książe Schwarzenberg!“

„Odnośnie do patentu z dnia dzisiejszego, odbierzesz Pan w załączeniu ustanowione przezemnie zasady w najważniejszych i najwięcej pośpiechu wymagających kierunkach ustawodawstwa organicznego, które po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady Stanu zatwierdzam, z tem zleceniem, mieć staranie o to, ażeby ministerstwa, których to dotycze, bez wszelkiej zwłoki i w sposób odpowiedni przystąpiły do prac około ich wykonania potrzebnych, których skutki przedłożone Mi być winny.

Wiedeń, dnia 31. Grudnia 1851 r.

Franciszek Józef m. p.

Załączenie do Nru 4.

Zasady urządzeń organicznych w krajach koronnych cesarstwa austryackiego.

1. Kraje połączone z cesarstwem austryackiem z tytułami dawnemi historycznemi, lub nowemi, stanowią części nieoddzielne monarchii ces. austryackiej dziedzicznej.

In so ferne über die einzelnen Puncte jener Grundrechte nicht bereits besondere Bestimmungen erfolgt sind, behalten Wir Uns es vor, solche durch eigene Gesetze zu regeln.

Wir erklären jedoch durch gegenwärtiges Patent ausdrücklich, dass Wir jede in den Eingangs erwähnten Kronländern gesetzlich anerkannte Kirche und Religionsgesellschaft in dem Rechte der gemeinsamen öffentlichen Religionsübung, dann in der selbständigen Verwaltung ihrer Angelegenheiten, ferner im Besitze und Genusse der für ihre Cultus-, Unterrichts- und Wohlthätigkeits-Zwecke bestimmten Anstalten, Stiftungen und Fonde erhalten und schützen wollen, wobei dieselben den allgemeinen Staatsgesetzen unterworfen bleiben.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am Ein und dreissigsten December im Achtzehnhundert Ein und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph.

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.,*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

4.

Allerhöchstes Cabinetschreiben Seiner Majestät des Kaisers vom 31. December 1851,

an den Minister-Präsidenten,

wodurch die für die organische Gesetzgebung des Reiches festgestellten Grundsätze mit dem Auftrage mitgetheilt werden, dass ohne alle Verzögerung von den Ministerien zu den Arbeiten der Ausführung geschritten und die Resultate sofort Seiner Majestät vorgelegt werden sollen.

„Lieber Fürst Schwarzenberg!"

„Mit Beziehung auf das Patent vom heutigen Tage erhalten Sie in der Beilage die von Mir nach Anhörung Meines Minister- und Meines Reichsrathes in den zunächst wichtigsten und dringendsten Richtungen der organischen Gesetzgebung festgestellten Grundsätze, mit dem Auftrage, dafür zu sorgen, dass ohne alle Verzögerung von den Ministerien, die es betrifft, zu den Arbeiten der Ausführung in angemessener Weise geschritten und die Resultate Mir vorgelegt werden.

Wien am 31. December 1851.

Franz Joseph *m. p.*

Beilage zu Nr. 4.

Grundsätze für organische Einrichtungen in den Kronländern des österreichischen Kaiserstaates.

1. Die unter den alten historischen oder neuen Titeln mit dem österreichischen Kaiserstaate vereinigten Länder bilden die untrennbaren Bestandtheile der österreichischen kaiserlichen Erb-Monarchie.

2. Nazwisko „kraje kororonne" używane być winno w mowie urzędowej tylko jako oznaczenie ogólne; przy szczegółowem zaś wymienieniu kraju, zawsze wyrazić należy przysłużające mu właściwe oznaczenie tytułu.

3. Obręb krajów koronnych pozostaje w stanie obecnym, z zastrzeżeniem tych zmian, które sprowadzonemi będą przez wzgląd na ich administracyę.

4. W każdym kraju koronnym ustanowione będą w obrębach stosownych cesarskie urzędy powiatowe (z nazwami w kraju zwykle używanemi), w których połączone być winny o ile możności różne gałęzie administracyi w pewnych granicach działalności.

5. Nad urzędami powiatowemi ustanowione będą we względzie administracyjnym władze obwodowe z nazwami w kraju zwykle używanemi (komitaty, delegacye i t. p.). Przestrzeń takowych ma być oznaczoną według podziału, jaki był w dawniejszym czasie, z uwagą na potrzeby obecne.

W pomniejszych krajach koronnych i ogólnie tam, gdzie nie zachodzi potrzeba ustanowienia władz obwodowych, nie będą takowe zaprowadzone.

Władze obwodowe podlegają władzy krajowej (punkt 6) i mają zakres działania częścią nadzorujący, częścią wykonujący i administracyjny.

6. Nad władzami obwodowemi stoi w krajach koronnych namiestnikostwo i naczelnik kraju. Osobnemi postanowieniami oznaczy się sposób prowadzenia czynności, zakres działania namiestnikostwa, stanowisko i władze naczelnika kraju i podporządkowanie pod władze najwyższe.

7. Jako gminy miejscowe, uważane będą gminy, które faktycznie istniały lub istnieją, nie wyłączając wszakże połączenia ich tam, gdzie tego zachodzi potrzeba, lub gdzie to jest życzeniem uzasadnionem, w miarę potrzeby i interesu takowych.

8. Przy uorganizowaniu gmin miejscowych, należy wzgląd mieć na różnicę między gminami wiejskiemi i miejskiemi, a szczególniej co do ostatnich na dawniejszą właściwość i osobne stanowisko miast królewskich i cesarskich.

9. Przy oznaczeniu gmin wiejskich, można dawniejsze wielkie posiadłości pańskie wyłączyć ze związku gmin miejscowych i poddać takowe wprost pod urzędy powiatowe pod warunkami, w każdym kraju bliżej oznaczonemi.

W tym celu połączyć można kilka dawniejszych posiadłości pańskich, bezpośrednio ze sobą graniczących.

10. Potwierdzenie, a według okoliczności nawet i mianowanie przełożonych gmin wiejskich i miejskich, zastrzega się rządowi. Takowi złożą przysięgę na wierność i posłuszeństwo monarsze, i oraz na sumienne wypełnienie innych obowiązków swych.

Tam, gdzie tego wymagają stosunki gminy, zostawione będą do potwierdzenia rządu także i wyższe kategorye urzędników gminy.

11. Wybór przełożonych gminy i jej mężów wydziałowych, według porządków wyborowych oznaczyć się mających, zostaje przy gminach z zastrzeżeniami prawnemi.

12. Tytuły przełożonych gminy i mężów wydziałowych oznaczyć należy według dawniejszych zwykle używanych w kraju zwyczajów.

2. Der Name „Kronländer" soll in der amtlichen Sprache nur als allgemeine Bezeichnung gebraucht, bei besonderer Benennung eines Landes aber stets die demselben zukommende eigene Titelbezeichnung ausgedrückt werden.

3. Der Umfang der Kronländer soll mit Vorbehalt der aus Verwaltungsrücksichten begründeten Veränderungen beobachtet werden.

4. In jedem Kronlande sind landesfürstliche Bezirksämter (unter den üblichen Landesbenennungen) in angemessenen Bereichen aufzustellen und in denselben so viel als möglich die verschiedenen Verwaltungszweige inner bestimmten Gränzen der Wirksamkeit zu vereinigen.

5. Ueber die Bezirksämter werden unter den üblichen Landesbenennungen in administrativer Hinsicht Kreisbehörden (Comitate, Delegationen u. dgl.) aufgestellt. Der räumliche Umfang derselben wird mit Rücksicht auf die in früherer Zeit bestandenen Eintheilungen und mit Beachtung der gegenwärtigen Bedürfnisse zu bestimmen seyn.

In kleinen Kronländern, sowie überhaupt, wo kein Bedürfniss zur Aufstellung von Kreisbehörden eintreten sollte, werden solche entfallen.

Die Kreisbehörden sind der Landesstelle (Punct 6) untergeordnet, und haben theils einen überwachenden, theils einen ausübenden und administrativen Wirkungskreis.

6. Ueber den Kreisbehörden steht in den Kronländern die Statthalterei und der Landeschef. Besondere Bestimmungen werden die Geschäftsbehandlung, den Wirkungskreis der Statthalterei, die Stellung und die Vollmachten des Landeschefs und die Unterordnung unter die höchsten Autoritäten festsetzen.

7. Als Ortsgemeinden werden die faktisch bestandenen oder bestehenden Gemeinden angesehen, ohne deren Vereinigung da, wo sie nothwendig ist oder begründet gewünscht wird, nach Massgabe der Bedürfnisse und Interessen auszuschliessen.

8. Bei der Organisirung der Ortsgemeinden ist der Unterschied zwischen Land- und Stadtgemeinden, besonders in Ansehung der letzteren, die frühere Eigenschaft und besondere Stellung der königlichen und landesfürstlichen Städte zu berücksichtigen.

9. Bei der Bestimmung der Landesgemeinden kann der vormals herrschaftliche grosse Grundbesitz unter bestimmten, in jedem Lande näher zu bezeichnenden Bedingungen von dem Verbande der Ortsgemeinden ausgeschieden und unmittelbar den Bezirksämtern untergeordnet werden.

Mehrere vormals herrschaftliche unmittelbar anstossende Gebiete können sich für diesen Zweck vereinigen.

10. Die Gemeindevorstände der Land- und Stadtgemeinden sollen der Bestätigung und nach Umständen selbst der Ernennung der Regierung vorbehalten werden. Es soll deren Beeidigung für Treue und Gehorsam an den Monarchen und gewissenhafte Erfüllung ihrer sonstigen Pflichten stattfinden.

Auch sollen da, wo die Gemeindeverhältnisse es räthlich machen, höhere Kategorien von Gemeindebeamten der Bestätigung der Regierung unterzogen werden.

11. Die Wahl der Gemeindevorstände und Gemeinde-Ausschüsse wird nach zu bestimmenden Wahlordnungen den Gemeinden mit den gesetzlichen Vorbehalten zugestanden.

12. Die Titelnamen der Gemeindevorstände und Gemeinde-Ausschüsse sind nach den früher bestandenen landesüblichen Gewohnheiten zu bestimmen.

13. Zakres działania gmin ograniczać się winien w ogólności do spraw gminnych, wszelako z obowiązkiem, tak na gminach, jakoteż na ich przełożonych ciążącym, dodawania przełożonej władzy rządowej czynnej pomocy we wszystkich sprawach publicznych, oznaczonej ogólnemi lub szczególnemi rozporządzeniami, i zażądanej w danych razach."

Nawet we właściwych sprawach gminnych, poddane będą ważniejsze i w ordynacyach gminnych bliżej oznaczyć się mające czynności i uchwały gmin pod rozpoznanie i potwierdzenie władz rządowych.

14. Należy znieść jawność rozpraw gminnych, z wyjątkiem pewnych uroczystych czynności, nie wyłączając wszakże członków gminy od przeglądania pewnych przedmiotów, w których są interesowani.

15. Gminy podlegać będą z reguły urzędom powiatowym, a tylko wyjątkowo i według właściwości swojej podporządkowane zostaną wprost władzom obwodowym lub namiestnikostwom.

16. Według tych zasad powyższych wypracować należy dla każdego kraju odpowiadające stosunkom jego ordynacye dla gmin wiejskich i dla miast.

Przy takowych pracach z tego stanowiska wychodzić należy, że interesom przeważającym przyznany być winien także wpływ przeważny; tudzież, iż przy wyborach tak czynnych jak biernych, celem ustanowienia przełożonych gminy i mężów wydziałowych, równie jak w sprawach gminy, oddać należy preważny i stanowczy wpływ posiadłościom ziemskim w miarę ich rozciągłości, wcielonej do związku gminy, podatkowej ich wartości, przemysłowi zaś w stosunku do ogółu posiadłości ziemskiej — w gminach miejskich szczególnie posiadaczom domów, — tudzież, o ile można, korporacyom, zawiązanym w celach duchownych i materyalnych.

W królestwie Lombardzko-Weneckiem, utrzymać należy istniejącą tamże ordynacyę gminną z zastrzeżeniem wprowadzenia w niej poprawek, wywołanych przez doświadczenie.

17. Sądownictwo wykonywane będzie w całem państwie przez władze i sądy do tego ustanowione, według praw istniejących, w Imieniu Najjaśniejszego Pana, Jego Ces. król. apostolskiej Mości.

18. Urzędnicy sądowi i sędziowie, podlegać będą, pod względem osobistych stosunków służbowych, przepisom obowiązującym urzędników państwa, bez uszczerbku samodzielności w prawnem wykonywaniu urzędowania sędziowskiego.

19. Sądownictwo oddzielone będzie od władz administracyjnych, w sądach kolegialnych, tudzież w drugich i trzecich instancyach, powszechnie, w pierwszych zaś instancyach, w królestwie Lombardzko-Weneckiem, jako i tam, gdzie się okaże nieodzowna tego potrzeba.

Zresztą należy przyjąć za regułę, iż w sądach pojedynczych, jako pierwszych instancyach, połączone ma być sądownictwo z administracyą w urzędzie powiatowym.

Co do wewnętrznego urządzenia tychże urzędów powiatowych (zob. punkt 4.), przydanym być może według okoliczności własny urzędnik sądowy lub polityczny, w miarę, jak tego stosunki wymagają.

13. Der Wirkungskreis der Gemeinden soll sich im Allgemeinen auf ihre Gemeinde-angelegenheiten beschränken, jedoch mit der Verbindlichkeit für die Gemeinden und deren Vorstände, der vorgesetzten landesfürstlichen Behörde in allen öffentlichen Angelegenheiten die durch allgemeine oder besondere Anordnungen bestimmte und in Anspruch genommene Mitwirkung zu leisten.

Auch in den eigenen Gemeinde-Angelegenheiten sollen wichtigere, in den Gemeinde-Ordnungen näher zu bestimmende Acte und Beschlüsse der Gemeinden der Prüfung und Bestätigung der landesfürstlichen Behörden vorbehalten werden.

14. Die Oeffentlichkeit der Gemeindeverhandlungen, mit Ausnahme besonderer feierlicher Acte, ist abzustellen, ohne für die betheiligten Gemeindeglieder die Einsichtnahme besonderer Gegenstände zu beseitigen.

15. Die Gemeinden werden in der Regel den Bezirksämtern und nur ausnahmsweise nach Verhältniss ihrer besonderen Eigenthümlichkeiten den Kreisbehörden oder den Statthaltereien unmittelbar untergeordnet.

16. Nach diesen Grundsätzen sind für jedes Land den besonderen Verhältnissen desselben entsprechende Ordnungen für die Landgemeinden und für die Städte zu bearbeiten.

Es ist bei diesen Arbeiten ferner von dem Gesichtspuncte auszugehen, dass den überwiegenden Interessen auch ein überwiegender Einfluss zugestanden und sowohl bei den Activ- und Passivwahlen für die Bestellung der Gemeindevorstände und Ausschüsse, als in den Gemeinde-Angelegenheiten dem Grundbesitze nach Massgabe seiner in den Gemeindeverband einbezogenen Ausdehnung und seines Steuerwerthes, dem Gewerbsbetriebe aber in dem Verhältnisse zu dem Gesammtgrundbesitze — in den Stadtgemeinden insbesondere dem Hausbesitze — dann so viel möglich den Corporationen für geistige und materielle Zwecke das entscheidende Uebergewicht gesichert werde.

Im lombardisch-venetianischen Königreiche ist die daselbst bestehende Gemeinde-Ordnung mit dem Vorbehalte allfälliger durch Erfahrung hervorgerufener Verbesserungen aufrecht zu erhalten.

17. Das Richteramt wird im ganzen Reiche von den dazu bestellten Behörden und Gerichten nach den bestehenden Gesetzen im Namen Seiner kaiserl. königl. apostolischen Majestät ausgeübt.

18. Die Justizbeamten und Richter sind mit Wahrung ihrer Selbständigkeit bei der gesetzlichen Ausübung des Richteramtes in Absicht auf ihre sonstigen persönlichen Dienstbeziehungen nach den für die Staatsbeamten bestehenden Vorschriften zu behandeln.

19. Die Trennung der Justizpflege von den Verwaltungsbehörden soll bei den Justiz-Collegialgerichten, dann den zweiten und dritten Instanzen allgemein, bei den ersten Instanzen aber im lombardisch-venetianischen Königreiche und dort, wo es als unerlässlich anerkannt wird, stattfinden.

Sonst ist bei den Einzelngerichten als ersten Instanzen die Vereinigung mit der Verwaltung im Bezirksamte anzunehmen.

In der inneren Einrichtung dieser Bezirksämter (s. Punct 4) kann aber nach Umständen ein eigener Gerichts- oder politischer Beamter zugetheilt werden, je nachdem die Verhältnisse es erfordern.

20. W sprawach cywilnych tak spornych jakoteż niespornych, równie jak w sprawach karnych, istnieć będą trzy instancye.

21. Pierwsze instancye czysto jurydyczne, równie jak te, które oraz z polityczną administracyą jako urzędy powiatowe funkcyonują, powołane są do sądzenia spraw cywilnych, w pewnych granicach oznaczyć się mających, do sądzenia przestępstw i osobno określić się mających wykroczeń, do dochodzenia istoty czynu, tudzież do udzielania wszelkiej pomocy, w celu wspierania czynności sądów karnych.

22. W stosownych okręgach, i o ile można, z oględem na polityczny podzia krajów, ustanowione będą sądy kolegialne, jako pierwsze instancye do sądzenia zbrodni i wykroczeń osobno oznaczonych; — tudzież dla wszystkich spraw prawnych, które przechodzą zakres działalności urzędów powiatowych.

23. Do sądzenia spraw cywilnych i karnych w drugiej instancyi, ustanowić należy sądy krajowe wyższe ze względem i ograniczeniem takowych na jak najściślejszą potrzebę.

24. Jako trzecia instancya, istnieć będzie trybunał najwyższy.

25. W przypadkach przestępstw i wykroczeń, o ile ostatnie przydzielone są urzędom powiatowym, zaprowadzi się postępowanie inkwizytoryczne w formie, o ile można pojedynczej.

26. W sprawach karnych, które dochodzone być mają w sądach kolegialnych, należy mieć przed oczyma zasadę oskarżenia, ustanowienia obrońcy dla oskarżonego i ustności w rozprawie ostatecznej.

27. Postępowanie nie jest jawnem; wszelako przy rozprawie ustnej w pierwszej instancyi nadaje się prawo oskarżonemu, za pozwoleniem prezydenta, a równie i temuż samemu, przypuszczenia pewnej liczby słuchaczy.

28. Prokuratorstwa pośredniczyć będą w zaskarżeniu; ich zakres działania ograniczony zostanie do procesu karnego.

29. Sądy przysięgłych mają być uchylone.

30. Wyroki wydawane być mają tylko przez sędziów egzaminowanych. Formy wyroków w sprawach karnych są: „winny“ „niewinny“ „uwolniony od oskarżenia.“

31. Postępowanie w sądach krajowych wyższych i w trybunale najwyższym, jest wyłącznie piśmienne.

32. Bliższe postanowienia o zakresie działania władz sądowych, zawarte będą w ustawach, w tym przedmiocie wydać się mających.

33. Powszechna księga ustaw cywilnych, zaprowadzoną będzie jako spólne prawo dla wszystkich przynależących państwa austryackiego, także i w tych krajach, w których dotąd jeszcze nie obowiązuje, a to ze stosownemi przygotowaniami, tudzież z uwagą na właściwe stosunki takowych; równie też i ustawa karna obowięzywać będzie w całym obrębie państwa.

34. W krajach koronnych, zaprowadzone zostaną osobne statuta, względem dziedzicznego szlachectwa, tak stanowego, jako też połączonego z pewnem oznaczyć się mającem posiadaniem ziemskiem, niemniej względem jego prerogatyw i obowiązków, a w szczególności należy mu ułatwić ile możności fundacyę majoratów i fideikomisów. Również tam, gdzie istnieją osobne przepisy dla utrzymania całości gruntów chłopskich, takowe zachowane być winny.

20. Sowohl in streitigen als nicht streitigen Civil- wie in Strafsachen sollen drei Instanzen bestehen.

21. Die rein juridischen, sowie die mit der politischen Verwaltung als Bezirksämter fungirenden ersten Instanzen sind für Civilangelegenheiten inner zu bestimmenden Gränzen — für Uebertretungen und besonders zu bezeichnende Vergehen — für Erhebungen des Thatbestandes und alle Hilfeleistungen zum Behufe und zur Unterstützung der Strafgerichte berufen.

22. In angemessenen Districten, so viel thunlich mit Rücksicht auf die politische Eintheilung der Länder, werden Collegialgerichte als erste Instanzen für das Richteramt über Verbrechen und besonders bezeichnete Vergehen, — dann für alle solche Rechtsangelegenheiten, welche die Gränzen der Wirksamkeit der Bezirksämter übersteigen, eingesetzt.

23. Zur Behandlung der Civil- und Strafangelegenheiten in zweiter Instanz sind Oberlandesgerichte mit Rücksicht und Beschränkung auf das strengste Bedürfniss zu bestellen.

24. Der oberste Gerichtshof hat als dritte Instanz zu bestehen.

25. Bei Uebertretungen und Vergehen, insoferne die letzteren den Bezirksämtern zugewiesen sind, findet das inquisitorische Verfahren in möglichst einfacher Form Statt.

26. In den Strafsachen, welche von den Collegialgerichten zu verhandeln sind, ist der Grundsatz der Anklage, der Bestellung eines Vertheidigers für den Angeklagten und der Mündlichkeit im Schlussverfahren zu beobachten.

27. Das Verfahren ist nicht öffentlich, es wird aber bei der mündlichen Verhandlung in erster Instanz dem Angeklagten mit Bewilligung des Präsidenten, sowie dem letzteren das Recht eingeräumt, Zuhörer bis auf eine bestimmte Zahl zuzulassen.

28. Die Anklage ist durch die Staatsanwaltschaft zu vermitteln, deren Wirkungskreis auf den Strafprocess zu beschränken ist.

29. Die Schwurgerichte sind zu beseitigen.

30. Die Urtheile sind nur von geprüften Richtern zu schöpfen. Die Urtheilsformen in Strafsachen sind „schuldig", „schuldlos", „Freisprechung von der Anklage".

31. Das Verfahren bei den Oberlandesgerichten und dem obersten Gerichtshofe ist nur schriftlich.

32. Die näheren Bestimmungen der Wirksamkeit der Gerichtsbehörden werden die hierüber zu erlassenden Gesetze enthalten.

33. Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch soll als das gemeinsame Recht für alle Angehörige des österreichischen Staates auch in jenen Ländern, in welchen es dermalen noch nicht Geltung hat, nach und mit den angemessenen Vorbereitungen, dann mit Beachtung der eigenthümlichen Verhältnisse derselben, eingeführt, und ebenso das Strafgesetz für den ganzen Umfang des Reiches in Wirksamkeit gesetzt werden.

34. In den Kronländern werden eigene Statute über den ständischen oder den mit einem zu bestimmenden Grundbesitze versehenen Erbadel, seine Vorzüge und Pflichten errichtet, insbesondere demselben alle thunliche Erleichterung zur Errichtung von Majoraten und Fideicommissen zugestanden werden. Bei der Bauernschaft sind dort, wo besondere Vorschriften zur Erhaltung ihrer Gütercomplexe bestehen, solche aufrecht zu erhalten.

35. Władzom obwodowym i namiestnikostwom, dodane zostaną wydziały doradcze, ze ślachty dziedzicznej posiadającej, z większych i mniejszych posiadłości ziemskich i z przemysłu, z należytem oznaczeniem przedmiotów i zakresu ich działania. Jeżeli pożądanem się okaże przybranie innych jeszcze czynników do wydziałów, należy na to zwrócić uwagę według okoliczności.

Bliższe postanowienia w tej mierze, zostawione są osobnym przepisom.

36. Przy urzędach powiatowych cesarskich, zwoływać należy od czasu do czasu przełożonych gmin do tegoż powiatu należących, tudzież właścicieli wielkich posiadłości ziemskich, stojących zewnątrz związku gminnego, lub ich pełnomocników, w celu naradzenia się nad sprawami własnemi.

35. Den Kreisbehörden und Statthaltereien werden berathende Ausschüsse aus dem besitzenden Erbadel, dem grossen und kleinen Grundbesitze und der Industrie mit gehöriger Bezeichnung der Objecte und des Umfanges ihrer Wirksamkeit an die Seite gestellt. Insoferne noch andere Factoren zur Beiziehung in die Ausschüsse sich als wünschenswerth darstellen, ist nach Umständen darauf Rücksicht zu nehmen.

Die näheren Bestimmungen darüber werden besonderen Anordnungen vorbehalten.

36. Bei den landesfürstlichen Bezirksämtern sollen Vorstände der einbezirkten Gemeinden und Eigenthümer des ausser dem Gemeindeverbande stehenden grossen Grundbesitzes oder deren Bevollmächtigten für Zusammentretungen in ihren Angelegenheiten von Zeit zu Zeit einberufen werden.